

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Α΄ ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΩΜΑΤΑ, ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Οι φίλοι που χρειάζεται να έχουμε στη ζωή μας

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί διασκευασμένο απόσπασμα από το άρθρο της Άννας Δάλλα, το οποίο δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Vita (τεύχος 48 Νοεμβρίου 2021).

Το γεγονός ότι η φιλία είναι αξία ανεκτίμητη το γνωρίζουμε όλοι. Την αξία της φιλίας εξαίρει και η επιστήμη πλέον, υπογραμμίζοντας ότι οι γερές φιλίες μπορεί να αποτελέσουν δείκτη της προοπτικής της μακροζωίας μας. Όπως αποδεικνύεται από σχετικές έρευνες, η φιλία μπορεί να μας «προστατέψει» από την κατάθλιψη, να βελτιώσει την καρδιαγγειακή μας υγεία, να μειώσει την αίσθηση της μοναξιάς και να μας αυξήσει την αυτοπεποίθηση. Μάλιστα, οι ειδικοί που μελετούν την αξία της φιλίας, μας δίνουν πιο συγκεκριμένες οδηγίες σχετικά με τους φίλους μας, επισημαίνοντας ότι η ποιότητα των φίλων που έχουμε είναι πιο σημαντική από τον αριθμό των φίλων μας. Αρκούν, όπως τονίζουν, λίγοι καλοί φίλοι, ώστε να ζούμε μια γεμάτη ζωή.

Έρευνα από το Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης ανέδειξε πρόσφατα τη σημασία να έχουμε φίλους που ξέρουν να ακούνε. Εξίσου σπουδαία είναι η συμβολή των δυνατών παιδικών ή εφηβικών φιλιών, καθώς επηρεάζουν θετικά την ενήλικη ζωή μας. Έρευνα που δημοσιεύθηκε στο επιστημονικό περιοδικό «Child Development» παρακολούθησε 169 συμμετέχοντες στην ηλικία των 15, των 16 και των 25 ετών. Από την έρευνα φάνηκε ότι όσοι είχαν φιλίες καλύτερης ποιότητας, όταν ήταν παιδιά ή έφηβοι, είχαν λιγότερο συχνά κοινωνικό άγχος και υψηλότερη αυτοπεποίθηση.

Όπως ξέρουμε όλοι, ο καλός φίλος είναι ο έμπιστος φίλος που βρίσκεται δίπλα μας κάθε φορά που τον χρειαζόμαστε. Την άποψη αυτή επιβεβαιώνει πλέον και η επιστήμη. Πολλές έρευνες έχουν δείξει ότι η ύπαρξη έμπιστων φίλων συνδέεται με την ευζωία μας. Μάλιστα, έρευνα που ανακοινώθηκε στο επιστημονικό έντυπο «Social Indicators Research» αποκαλύπτει τη σύνδεση μεταξύ της πρόσωπο με πρόσωπο επαφής με τη μείωση του άγχους. Οι ειδικοί συστήνουν να βλέπουμε τους κοντινούς μας φίλους, τουλάχιστον, μια φορά την εβδομάδα, ώστε να διατηρήσουμε τη σχέση μας δυνατή και την ψυχολογία μας θετική. Οι φιλίες, όπως άλλωστε και όλες οι σχέσεις, χρειάζονται να επενδύσουμε χρόνο, προκειμένου να γίνουν γερές και να αποδώσουν καρπούς.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1. Με βάση το μη λογοτεχνικό κείμενο, να επαληθεύσεις ή να διαψεύσεις τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο απαντητικό σου φύλλο δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος. Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου με αναφορές στο κείμενο:

α. Οι καλές φίλιες μπορεί να μας βοηθήσουν να ζήσουμε περισσότερο.

β. Χρειάζεται να έχουμε πάρα πολλούς φίλους.

γ. Οι παιδικοί και εφηβικοί μας φίλοι δεν ασκούν καμία επίδραση στην υπόλοιπη ζωή μας.

δ. Είναι σημαντικό τόσο για τη φίλια μας όσο και για την ψυχολογία μας να συναντούμε τους φίλους μας από κοντά.

ε. Για να είναι εποικοδομητική μια φίλια, πρέπει ο καθένας μας να αφιερώνει χρόνο σε αυτήν.

Μονάδες 15

A2. να μας «προστατέψει» από την κατάθλιψη (1^η παράγραφος)

«Child Development» (2^η παράγραφος)

Να δικαιολογήσεις τη χρήση των εισαγωγικών στις παραπάνω περιπτώσεις.

Μονάδες 10

A3. Στην εποχή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, οι άνθρωποι ενδιαφέρονται περισσότερο για το πλήθος των διαδικτυακών τους «φίλων» παρά για την ποιότητα των φιλικών τους σχέσεων. Λαμβάνοντας υπόψη σου το κείμενο που διάβασες, ποιο από τα δύο έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον, κατά τη γνώμη σου, να επιδιώξεις και γιατί; Να αναπτύξεις τις απόψεις σου σε ένα άρθρο για την ιστοσελίδα του σχολείου σου, αξιοποιώντας στοιχεία του μη λογοτεχνικού κειμένου (200-250 λέξεις).

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΣ (1959-)

Φίλοι

Το απόσπασμα, κατάλληλα τροποποιημένο για τις ανάγκες της εξέτασης, ανήκει στον Βαγγέλη Ραπτόπουλο, ο οποίος, αφού σπούδασε παιδαγωγικά και δημοσιογραφία, ασχολείται με τη Λογοτεχνία και το γράψιμο, ενώ από το 2017 διδάσκει Δημιουργική Γραφή σε μεταπτυχιακό επίπεδο (ΕΑΠ, ΠΔΜ). Το έργο «Φίλοι» δημοσιεύτηκε σε Α΄ Έκδοση το 2006 και σε Ειδική Έκδοση το 2011, εκδ. Κέδρος, σς 13-16.

Ο Καρφίτσας ήταν μεγαλόσωμος και συνήθιζε να τσιμπάει, από καθαρό σαδισμό τα μικρότερα παιδιά με μια καρφίτσα. Εξ ου και το παρατσούκλι του. Ο δε υπασπιστής του (ο Καμπουράκης) ήταν ένας ξινός ψηλέας με κόκκινα μαλλιά και φακίδες, που σε φυλάκιζε μες στα μπράτσα του, δίνοντας στον Καρφίτσα την ευκαιρία να επιδοθεί στο θεάρεστο έργο του. Εκείνη την ημέρα κατευθυνόμαστε με τον Αντρέα προς τις βρύσες (του σχολείου), όταν τους είδαμε να έχουν στριμώξει ένα πιτσιρίκι της τρίτης με γυαλιά και να το βασανίζουν. [...] «Ε, έι! Τι έγινε; Ψιτ! Αφήστε τον!» ξεφώνισε αυθόρμητα ο Αντρέας πριν ακόμη φτάσουμε κοντά τους. [...] Ο Καρφίτσας αφού κοίταξε πρώτα για λίγα δευτερόλεπτα τον Αντρέα, άγρια και επιθετικά, μετά στράφηκε κι έκανε νόημα στον Καμπουράκη, ο οποίος υπάκουσε πειθήνια και παράτησε το θύμα τους [...].

[...] Κάπως έτσι άρχισε η φιλία μας. [...]

Ο Ηλίας ήταν μικρόσωμος και ασθενικός, με γυαλάκια από τότε, και κατάμαυρα πυκνά κατσαρά μαλλιά, που κάθονταν σαν φωλιά πουλιού από πλεγμένα κλαδάκια ή σαν ένα μαξιλαράκι από αφρολέξ πάνω από το κεφάλι του. Αυτό όμως που πρόσεχες αμέσως ήταν τα πελώρια άδοξα μάτια του. Ήταν μαύρα κι αυτά σαν τα μαλλιά του, και τα θυμάμαι να σπιθίζουν έξυπνα τις περισσότερες φορές. Και μόνο σε κάποιες έκτακτες περιπτώσεις που τύχαινε να βρεθεί σε τρομερό αδιέξοδο, το βλέμμα του Ηλία σε σημάδευε λυπημένο και ιδρυματικό, στα όρια της απελπισίας. Έτσι όπως μας πλησίαζε εκείνο το μεσημέρι στο προαύλιο, ενώ ήταν σχεδόν καμπουριασμένος, ύψωσε τα μάτια προς τον Αντρέα κι εμένα, και μας έριξε ένα σκυλίσιο βλέμμα. Ένωθε φυσικά ευγνωμοσύνη, αλλά δεν ήξερε εάν έπρεπε να μας τη δείξει. Από ό,τι μας είπε αργότερα, αυτό ήταν εκείνη τη στιγμή το πρόβλημά του. Χάρη στην παρέμβασή μας είχε γλιτώσει από τους βασανιστές του, αλλά μήπως εμείς έμελλε να αποδειχτούμε χειρότεροι; Αν υπάρχει κανόνας που λέει ότι όπως αρχίζει μία σχέση έτσι θα συνεχιστεί, στη φιλία μας βρήκε την ιδανική του εφαρμογή. Μ'εκείνο το βλέμμα, ο Ηλίας μάς ζητούσε να τον προστατεύσουμε, πράγμα που είχαμε ήδη κάνει από μόνοι μας και συνεχίσαμε να κάνουμε ως το τέλος... Παραμείναμε φίλοι επιστήθιοι φίλοι, κολλητοί, επί όλα αυτά τα χρόνια, σχεδόν μέχρι σήμερα, που ο μεγαλύτερος από τους τρεις μας, ο Αντρέας, θα πρέπει να έχει μπει στα σαράντα οκτώ. Μιλάμε για μισή ζωή όχι αστεία. Και μολοντί η τριάδα μας συνεχίστηκε με βάση την προστασία του Ηλία, στο τέλος κατάλαβα ότι ήταν αυτός που μας προστάτευε και συγκρατούσε τη φιλική μας εταιρεία ενωμένη και αδιάσπαστη. Η παθητικότητα του Ηλία εμπόδιζε τον εγωισμό μου να συγκρουστεί με τον εγωισμό του Αντρέα, μας αφόπλιζε και μας συσπείρωσε γύρω του, όπως τους πρωτόγονους η φωτιά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

B1. Ποια εντύπωση σου δημιουργεί η περιγραφή του Ηλία ως προς την εξωτερική του εμφάνιση, αλλά και τον εσωτερικό του κόσμο; Να στηρίξεις την απάντησή σου, αναλύοντας τα στοιχεία που σχετίζονται μ' αυτόν στο κείμενο και κάνοντας αναφορές σε κατάλληλα χωρία του αποσπάσματος.

Μονάδες 15

B2. Να εντοπίσεις στο Κείμενο δύο (2) παρομοιώσεις και δύο (2) μεταφορές και να ερμηνεύσεις τη λειτουργία των εκφραστικών αυτών μέσων στο συγκεκριμένο απόσπασμα.

Μονάδες 10

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ποια χαρακτηριστικά έχει η φιλική σχέση για την οποία γίνεται λόγος στο λογοτεχνικό κείμενο; Πώς, σύμφωνα με το κείμενο, λειτούργησε ο Ηλίας στη δημιουργία και εξέλιξη αυτής της σχέσης με τον Ανδρέα και τον αφηγητή και γιατί;

ή

2. Σε μορφή επιστολής να αναδιηγηθείς τα γεγονότα από την οπτική γωνία του Ηλία, προκειμένου να εκφράσεις τις σκέψεις και τα συναισθήματά σου σχετικά τόσο με τον εκφοβισμό και την παρενόχληση που αυτός ο ίδιος υπέστη όσο και με τη συμπεριφορά του Αντρέα και του αφηγητή, των δύο πραγματικών του φίλων.